

corregit per Ag., es relacioni amb el *solivieso* que cito al final. —⁵ «Les nombreux troupeaux qui tondent en hiver / l'herbette courte, mais savoureuse», aclareix la traducció del text dual. —⁶ Potser ja franco-comtois? En tot cas és a la frontera mateixa del franco-provençal. Hi hauria, doncs, encara la conservació de la -o àtona final que practiquen darrere els grups de consonants els parlars franco-provençals. Sembla realment ser així, puix que és on hi ha l'*òtro*, *dàtro*, de ALTERUM; *Bèrljo*, pronunciació del cognom ortografiat *Berlioz*; la vila de *Culoz* (= *Külo*) etc. —⁷ No sembla haver deixat cap descendència romànica: el REW, 9235, rebutja, amb raó em sembla, com a fantàstica semànticament, i impossible segons fonètica, una etimologia VERNULA 'autòcton', proposada per un erudit italià, per a un mot italià dialectal de la gavina. Posats a esmentar-ho i sospesar-ho tot, no gosaríem donar això com a definitiu, i recordem encara que en els núms. 9233 i 9234 del REW, hi ha també unes etimologies molt discutibles d'algun terme local való, o dialectal italià, que hom nega al ll. VERNÀ 'esclau' la base del cèlt. VERNÀ 'vern' > 'biga de vern', i de VERNARE 'tornar primavera'. —⁸ Text d'uns 200 mots: omple sencera una pàgina en octau. N'hi ha bastants mss., tan popular fou; i sobretot dues eds., una de 1860 (Haupt), i la moderna de Bücheler, en el seu valuós volum de textos vulgars «Petronii Satirae --- adjectae sunt similesque reliquiae»; en la qual el *Testamentum* es publica, després d'una col·lació acurada amb els quatre mss. més antics, Ss. IX-XII. És la que uso (p. 24, lín. 4). —⁹ Haupt, a base d'un ms. tardà, S. XII, preferia *versiator soli*, forma sense credibilitat, suggerida al copista diplogràficament per la parella de mots *eversor domi* 'cagador de la casa', emesos pel *cocus* suïlli-cida —deixeu-m'ho dir—, que li retreu l'haver fet trencadissa en provar de salvar-se; i el mateix porquet demana perdó perquè «confregi vascella pedibus meis». Llició, doncs, sense valor, no sols per tan innovadora. I n'hi ha d'altres.

LLISTA CÒRRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *sols* adj., *tot sols*, *tot-sol*, *solo*, *solista*, *sol un*; *sol que*, *sol no*, *sol si*, *sols* adv., *sols no*, *solsament*, *solsment*, *a soles*, *solament*, *solaments*, *tant solament*, *solament no*, *tant sols no*, *sòliament*, *solàtic*, *soledat*, *soletat*, *solididat*, *solitat*, *solitud*, *solitari*, *Roca del Salutari*, *soletí*, *soledà*, *soliu*, *solia*, *home soliu*, *en soliu*, *assolivar*, *assolir*, *assoliar*, *entotsolar-se*, *soliloqui*, *solideu*, *sol-i-vern*, *sola i vernà*, *sola-malva*, *soliviar*, +*solivieso*, *se soliva* [n. 2], *soliversa* [n. 4].

SÒL, del ll. SOLUM 'base', 'fons', 'sòl', 'terra en què es viu'. □ 1.ª doc.: orígens (doc. de 1149 etc.).

Les dates més antigues són de 1149, 1174, 1181 i 1217, amb el sentit de peça o extensió de terra («un sol de terre» 1149) en docs. ross. (InvLC). Però ja abunda en textos literaris de fi del S. XIII, p. ex. en Llull i en els *CostTort.*, aquí amb el valor de 'fons

d'un recipient': «El mig del sòl de la barcella, deu ésser una verga de ferre ---» (IX, § 15, 7). També dels elements més antics del *Consolat*, on té l'acc. tècnica, comercial, de fons del vaixell en tant que cobert per una mercaderia; d'on es passa alhòra al sostre de material comercial que es posa a sota d'un altre: «senyor de nau o de leny no deu fer, de haver de algun hom mercader, sòl a haver d'altre mercader» (xxv, Pard., p. 76); i després a cada un dels sostres o capes successius en què es van estibant aqueixos objectes («lo primer e lo segon sòl», «sòl jusà e sobirà», NCL, §§ 45, 71).

En les altres textos literaris medievals van apareixent les altres accs., certament ja antigues: la terra en què es jeu: «sels qui ÿayan al sòl de la te<r>ra», Reixac (Q., 170.33); «vengueren 14 milia hòmens a peu, e foren-se mesos en sòl de terra, en mig de una gran praderia», JoMartorell; el que forma el pis o solera d'una edificació «tornà a la caixa per veure si y hauria alguna cosa --- e, rompent aquella, trobà moltes robes --- e tot lo sòl de la casa, cubert de ducats ---», id. (Ag. II, 77, 177). 'El fons o cul d'un lloc profund': «guardàs bax al sòl de la sima, e veé un gran dragó» en l'Eiximpli que he citat a SIMA.

El fet que, a la major part del territori de la llengua, s'ha pronunciat amb ò oberta el nom de l'astre solar i l'adjectiu *sol* ha creat algunes dificultats en el mançig de *sòl*, llatí SOLUM. Mentre que en la regió gironesa i enllà de l'Albera, on aquells mots han conservat el timbre diferent, *o*, el mot present s'usa amb més desembaràs, sense necessitat d'aclarir-lo afegint-hi un complement, *sòl de terra*, *sòl del camp*, *sòl de la mar*: *li va caure al sòl*, *ho té pel sòl*, ho diuen lliurement, en particular els empordanesos (Torroella de Fluvià: PCoromines, 1898; Figueres, JCor., 1912 ---), cosa que el parlar barceloní, i d'altres terres, evitaria.

En diverses accs. particulars es manté bastant usat pertot, i més comunament en les combinacions i locucions que lleven les ambigüitats. Una de les més freqüentades és, amb *terra*: «és un arbret que fa molts brancs a sòl de terra» val. (Benimantell, 1963). OPou no s'està d'usar-lo parlant del cos: «lo ventre --- la gran panxa --- lo sòl del ventre --- les cuxes» (TbPu., 250). Però només en aquelles terres del Nordest resta possible parlar d'edificacions que estan o són *al sòl*: el poblet d'Entrevalls ja no hi és, «les tres cases són *al sòl*» Tuès; era un mas però ara «és *al sòl*» Prats de Molló; «un cortical que és *al sòl*» Eus; «hi ha un pati, *al sòl*» Conat (1959-60).

El *sòl de* 'el fons, el capdavall d'un paratge': «anà-se'n devés la plaça, e lo batlle ere *al sòl de* les grases, e senyà-li ab la mà e abdós ysqueren-se de la vila», doc. segarrenç (Guardialada, a. 1396, BABL x, 422). En vells afitaments i afrontacions del Maestrat, *en sòl de* 'al capdavall de': «altra fita, que ficaren entre carrasques, per hon solia anar lo camí antic, *en sòl de* la heretat del dit mas», «a 106 passes poc més menys, *en sòl de* la pedriça, ficaren dues fites», Privilegis de Catf, a. 1403 (BSCC XIV, 348, 347). En general es manté en ús per a les determinacions topogràfiques en oro-